

Στο αρχοντικό Μπούκουρη – Αλταμούρα στις Σπέτσες

Το σπίτι με τα κανόνια

Γεμάτο ζωή και μνήμες, προβάλλει εδώ και δύο αιώνες στην παραλία των Σπετσών ένα ιστορικό σπίτι με εντοπωσιακή εξωτερική όψη και μεγαλόπρεπους εσωτερικούς χώρους.

κείμενο: ΜΑΡΙΑ ΖΕΡΗ
φωτογραφίες: ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΝΤΑΚΑΣ

Μεσημέρι στις Σπέτσες. Ξερό χώμα, η μυρωδιά του πεύκου και το μονότονο άκουσμα των τζιτζικιών. Ξέστη.

Το καλοκαίρι έχει ήδη αρχίσει να ξεθωριάζει. Στα δεξιά του δρόμου το μεγάλο σπετσιώτικο αρχοντικό των αρχών του 19^{ου} αιώνα, «το σπίτι με τα κανόνια» όπως το ξέρουν όλοι εδώ, αγναντεύει τη θάλασσα.

Είναι ένα σπίτι «ντάπια», δηλαδή οχυρό, που κτίστηκε πρώτα σαν αποθήκη από τον καπετάν – Γιάννη Μπούκουρη, караβοκύρη και θαλασσομάχο στα χρόνια του Αγώνα του 1821 και αργότερα πρώτο θεατρώνη της οθωνικής Αθήνας.

Εδώ αποθήκευαν τα φορτώματα των πλοίων του καπετάν – Γιάννη, εδώ φύλαγαν τις άγκυρες, τα διάφορα ναυτικά εξαρτήματα, αλλά και τα πυρομαχικά. Άλλωστε τότε, ο κυρίως οικισμός του νησιού τραβηγμένος από τη θάλασσα ήταν στο λόφο του Καστελλιού.

Εκεί, στο Καστέλι βρισκόταν και η πρώτη οικία Μπούκουρη. Εδώ, σ' αυτό το παραθαλάσσιο σπίτι κατέβαιναν μόνο κατά τους ζεστούς καλοκαιρινούς μήνες τα γυναικόπαιδα της οικογένειας για να παραθερίσουν. Αργότερα, όταν ήρθε να κλειστεί εδώ η κόρη του καπετάν – Γιάννη Μπούκουρη και κατόπιν σύζυγος του Ιταλού ζωγράφου Σαβέριο Αλταμούρα (1826-1897), η Ελένη, βρήκε να σαπίζει στην αποθήκη του το παλιό ξεχασμένο φορτίο από κόκκινο κρεμέζι.

Η Ελένη, με τη σιωπηλή αποδοχή του πατέρα της ταξίδεψε μαζί του στο «Θαλάσσιο Ίππο», το αγαπημένο του σκαρί, μέχρι την Ιταλία, κρύβοντας την ταυτότητά της κάτω από αντρικά ρούχα, προκειμένου να μάθει τα μυστικά της τέχνης των χρωμάτων. Με τον τίτλο «Ελένη ή ο Κανένας» (εκδόσεις Άγρα), η Ρέα Γαλανάκη έγραψε την ιστορία της Ελένης Αλταμούρα και τη ζωή της σ' αυτό το σπίτι της θάλασσας.

Εδώ μεγάλωσε και μνήθηκε στη ζωγραφική απ' το μητρικό χέρι ο γιος της Ιωάννης Αλταμούρας (1852-1878) που μαζί με τον ζωγράφο Κωνσταντίνο Βολανάκη (1837-1907) οροθετούν την αφετηρία της ελληνικής θαλασσογραφίας.

Το σπίτι με την κλασικίζουσα εξωτερική όψη προβάλλεται εντοπωσιακά στην παραλία με τις μεγάλες διαστάσεις του και τα μεγάλα ανοίγματα «γυρλωτών» παρθύρων, το πρώτο δείγμα δυτικών παντζουριών στις

Σπέτσες. Απ' αυτά τα παράθυρα και τους ωραίους φεγγίτες μπαίνει άπλετο το φως του ήλιου «διαλύοντας» τους όγκους και τα σχήματα των επίπλων και των χώρων, τυλίγοντάς τα σε μια γαλαζωπή διάφανη αχλή. Εδώ, δεν υπάρχει η χαρακτηριστική σπετσιώτικη εξωτερική σκάλα, και η σχέση του εσωτερικού χώρου με τον υπαίθριο περιορίζεται στο μικρό νεοκλασικό μπαλκόνι και στη βοτσαλωτή πλατιά βεράντα του ισόγειου που λειτουργεί σαν ντάπια, προς τη θάλασσα. Δεξιά της πανύψηλης πόρτας της εισόδου του σπιτιού από τον κήπο, βρίσκεται η εσωτερική ξύλινη σκάλα με το ενδιάμεσο πλατύσκαλο που φωτίζεται απ' το μεγάλο φεγγίτη. Εκατέρωθεν του χώρου που αυτή ορίζει, αναπτύσσεται το ισόγειο που στεγαζόταν (και εξακολουθεί να στεγάζεται) η καθημερινή ζωή. Εδώ στα αριστερά, βρίσκονται η μεγάλη κουζίνα, διάφοροι βοηθητικοί χώροι για τις οικιακές δραστηριότητες, η μεγάλη τραπεζαρία με την παλιά εγγλέζικη επίπλωση, τη συλλογή από πορσελάνες και τους ιταλικούς δίσκους σερβιρίσματος. Στα δεξιά βρίσκεται το μεγάλο «καθημερινό» με τα μιντέρια, χαμηλές ξύλινες βάσεις με στρωσίδια και μαξιλάρια, και τις μουσάντρες, δηλαδή τις εντοιχισμένες ξύλινες ντουλάπες που φυλάσσουν τα έγγραφα και οι λογαριασμοί, οι οποίες συνδυάζονται με τις βαριές ξύλινες πόρτες ώστε όλες οι ξύλινες επιφάνειες να έχουν συνέχεια.

Ξύλινα, από παλιά καταστρώματα πλοίων, είναι και όλα τα πατώματα του σπιτιού. Στο ισόγειο αλλά και στον όροφο οι τοίχοι έχουν μεγάλο ύψος που προσδίδει στο σπίτι ιδιαίτερη μεγαλοπρέπεια. Στις κόγχες τους υπάρχουν πήλινα τσανακ-καλέ αγγεία με πλούσιο διάκοσμο αλλά και γκραβούρες της εποχής καθώς και πίνακες. Ολόκληρος ο επάνω όροφος εκτός από το χώρο πάνω απ' τη σκάλα όπου είναι η βιβλιοθήκη με τα δερματόδετα βιβλία και το αρχαιακό υλικό χρησιμοποιείται για ύπνο. Μεγάλα, απλόχωρα και φωτεινά δωμάτια με ξύλινα κρεβάτια, αγγλικές σιφονιέρες και γαλλικοί καθρέφτες των χαρακτηρίζουν. Ένα από αυτά τα δωμάτια ήταν και ο χιουμοριστικά λεγόμενος «Παρθενώνας», το δωμάτιο των κοριτσιών της οικογένειας.

Όμως, όχι μόνον τότε, αλλά και σήμερα το σπίτι γεμίζει τα καλοκαίρια από τις παιδικές και νεανικές φωνές των απογόνων που με τόσο σεβασμό και κυρίως αγάπη συντηρούν αυτό το γεμάτο από ιστορία και μνήμες σπίτι.

Η είσοδος με τα κανόνια.

Εντοιχισμένη επιγραφή στην εξώπορτα.

Το ρόπτρο της εισόδου.

Η πόρτα της θάλασσας

Κεντρική είσοδος του σπιτιού από την αυλή.

Από την αυλόπορτα προς το σπίτι

Η βεράντα-ντάπια με το βοτσαλωτό

Η εσωτερική αυλή

Το χώλ και η σκάλα προς τον επάνω όροφο.

Η γωνία με το πιάνο και τις γκραβούρες.

Η καλή τραπέζα.

Βιβλιοθήκη στον επάνω όροφο.

Λεπτομέρεια σκάλας.

Ο 'Παρθενώνας'.

Η τραπεζαρία με τους πίνακες.

Το καθιστικό.

Μακέτα του καραβιού 'Θαλάσσιος Ίππος' του καπετάν Μπούκουρη.

Αυτοπροσωπογραφία της Ελένης Αλταμούρα.

ΡΕΑ ΓΑΛΑΝΑΚΗ
ΕΛΕΝΗ, Ή Ο ΚΑΝΕΝΑΣ

Μυθιστόρημα

ΑΓΡΑ

Ιωάννης Αλταμούρας.